

Liikenne- ja viestintäministeriön asiantuntijalausunto; Ajankohtaisselonteko turvallisuusympäristön muutoksista

Liikenne- ja viestintävaliokunta
28.4.2022

Mari Starck, hallitusneuvos, LVM
Suvi Kankare, erityisasiantuntija, LVM

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ

Kriittinen liikenneinfrastruktuuri

Perusrakenteet, palvelut ja niihin liittyvät toiminnot, jotka ovat välttämättömiä yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen ylläpitämiseksi.

- **VN päätös huoltovarmuuden tavoitteista**
  - Kriittiseen infrastruktuuriin voidaan LVM hallinnonalan osalta katsoa kuuluvan mm. liikenne- ja logistiset palvelut ja liikenneverkot sekä viestintäverkot ja -palvelut.
- **Valmiuslain pikatarkastuksen valmistelussa muotoiltu kuvaus**
  - Liikennejärjestelmän toimivuus yhteiskunnan huoltovarmuuden, elinkeinotoiminnan sekä väestön oikeuksien toteutumisen kannalta välttämätön.
  - Liikennejärjestelmän toimivuus edellyttää toimivaa liikenteen infrastruktuuria, toimivaa liikenteen ohjaus- ja hallintapalvelua sekä toimivia kuljetuspalveluja.
  - Vastuu liikenneinfrastruktuurin ylläpidosta on osin julkisilla toimijoilla ja osin yksityisillä toimijoilla.
  - Jokaisen liikennemuodon palvelutason ylläpitämiseen ja toimivuuteen liittyy strategisesti kriittisiä kohteita, jotka on määritelty yleisen varautumisvelvoitteen mukaisesti. Näiden kohteiden käytettävyys on keskeistä liikenteen ja kuljetusten mahdollistamiseksi kaikissa tilanteissa, myös poikkeusoloissa.

Viennin ja tuonnin jakautuminen kuljetusmuodoittain

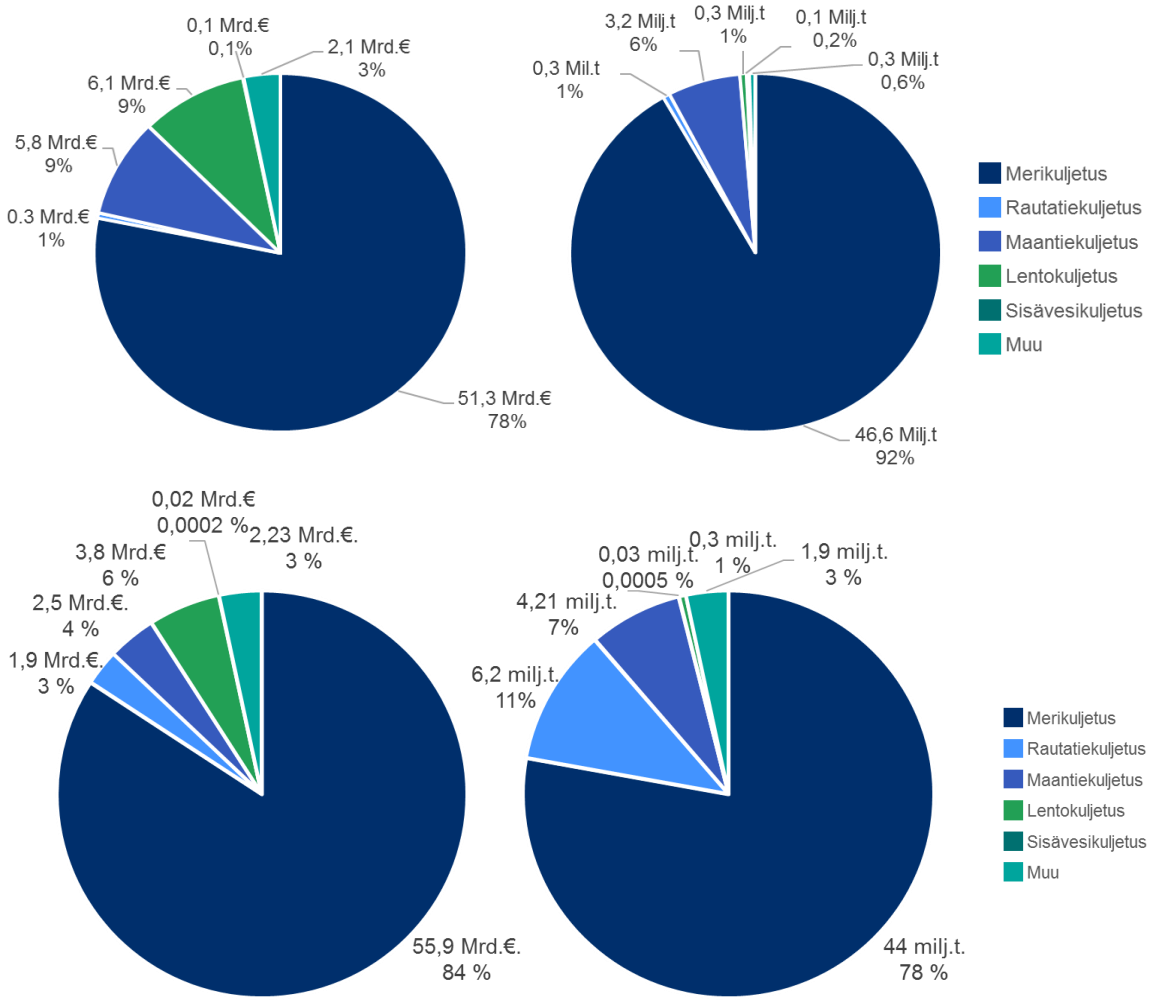

Viennin jakautuminen kuljetusmuodoittain.

Vasen kuvio €, oikea kuvio tonnia vuonna 2019.

Tulli 2021.

Tuonnin jakautuminen kuljetusmuodoittain.

Vasen kuvio €, oikea kuvio tonnia vuonna 2019

Tulli 2021.

Varautumisvelvollisuus liikennealan lainsäädännössä

- Varautumisvelvollisuus liikennealan kriittisen infrastruktuurin osalta on jo nyt huomioitu voimassaolevassa lainsäädännössä useiden toimijoiden ja toimintojen osalta.
- Varautumisvelvollisuuden lisäksi liikennesektorin lainsäädännössä on normaaliolojen häiriötilanteissa viranomaisella mahdollisuus kieltää tai rajoittaa toimintaa erikseen säädetyissä tilanteissa.
- **Merenkulku:** Alusliikenteen varautumisvelvollisuus VTS-palveluntarjoajalla, lisäksi luotsauslaissa säädetty varautumisvelvollisuudesta. Liikenne- ja viestintävirastolla oikeus alusliikenteen kieltämiseen tai rajoittamiseen.
- **Satamat:** Satamanpitäjällä tai muilla satamapalveluiden tarjoajilla ei ole lakisääteistä varautumisvelvollisuutta. Sääntelyä kuitenkin satamissa noudatettavista turvatoimista, ja valmiuslaissa säädetty toimivalta satamien sulkemiseen tietyissä poikkeusoloissa sekä satamien ahtauskaluston sijoittamisesta sekä tilapäisestä henkilöstön toiseen satamaan määräämisestä.
- **Ilmailu:** Varautumisvelvollisuus ilmailutoimijoilla. Liikenne- ja viestintävirastolla oikeus kieltää tai rajoitta ilmailua tietyllä alueella, lentopaikalla tai lentoreitillä taikka kieltää yksittäisen koneen lähtö tai määrätä laskeutumaan terveystarkastuslentoasemalle.

Kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä koskeva direktiiviehdotus & valmiuslain pikauudistus

- CER-direktiiviehdotuksen *(Directive on the resilience of critical entities)* myötä kriittiset toimijat määritetään, tunnistetaan ja niihin kohdistetaan viranomaisvalvontaa. Direktiivin tehokas täytäntöönpano Suomessa vahvistaa kansallisten kriittisten toimijoiden kriisinsietokykyä.
- LVM tunnistanut toimialaltaan sääntelyvastuulleen ja direktiiviehdotuksen soveltamisalaan kuuluviksi liikennealan kriittisiksi toimijoiksi ilmailun, raideliikenteen, vesiliikenteen ja maantieliikenteen eri toimijoita. Näistä useilla on jo nyt lakisääteinen varautumisvelvollisuus, mutta osalle toimijoista direktiivi tulee tuomaan lisävelvoitteita.

- Valmiuslain tarkistamishankkeessa LVM nostanut esiin muutostarpeita
  - **palvelussuhteen ehdoista poikkeamista** koskevaan valmiuslain 93 §:ään ja
  - **irtisanomisoikeuden rajoittamista** koskevaan 94 §:ään
- LVM esittänyt, että pykäliä sovellettaisiin jatkossa myös
  - Liikenne- ja viestintäviraston kyberturvallisuuskeskuksessa ja taajuushallinnossa
  - Ilmatieteen laitoksessa sekä
  - luotsausta, ilmaliikennepalvelua taikka Väyläviraston järjestämisvastuulla olevaa liikenteenohjaus- tai hallintapalvelua lain nojalla hoitavassa yhtiössä.
- Hybridiuhkatilanteet voivat merkittävällä tavalla tilapäisesti kuormittaa näitä yhteiskunnan toimivuuden kannalta keskeisiä toimialoja, joilla on keskeinen rooli yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin turvaamisessa.

Muita ajankohtaisselonteossa esiin nostettuja teemoja

- **Huoltovarmuusselonteko**
  - TEM vastuulla, LVM osallistuu vastuualueidensa osalta.
  - Eduskunnalle 9/2022.
- **Sotilaallinen liikkuvuus**
  - Sotilaallinen liikkuvuus on PLM hallinnonalan vastuulla, LVM osallistuu sotilaallisen liikkuvuuden kansallisen koordinaatioryhmän toimintaan.
- **Isäntämaatuki**
  - LVM osallistunut isäntämaatukea koskevien yhteisymmärryspöytäkirjojen valmisteluun.
- **Maiden väliset sopimukset**
  - LVM hallinnonalalla allekirjoitettu Suomen ja Ruotsin liikenneviranomaisten välillä Suomen ja Ruotsin kuljetusviranomaisten yhteistyötä koskeva yhteisymmärryssopimus elokuussa 2018.
    - Yhteistyön tavoitteena varmistaa Ruotsin viranomaisten kanssa tehtävällä yhteistyöllä Suomen ulkomaankaupan kuljetusten toimivuus myös poikkeusoloissa.

Kiitos!

lvm.fi Twitter: @lvmfi

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ